

בחינות גמר – נוער קיץ תשס"ד

מבחן בעברית

שאלון מספר 22001 (711) מסלול תעשייתי

לנבחן/ת שלום רב,
קרא/י בעיון את כל ההוראות לפני תחילת עבודתך.

בשאלון שלפניך 4 חלקים :

חלק א' – חיבור

6 נושאים. יש לבחור נושא אחד ולכתוב במחברת חיבור בהיקף של $1\frac{1}{2}$ עד 2 עמודים

30 נקודות

– בהתאם להנחיות הכתובות בגוף הבחינה

חלק ב' – קטע הכולל ביטויים.

25 נקודות

ענה על 10 שאלות בגוף השאלון

חלק ג' – 4 קטעים מתוך תכנית החובה.

25 נקודות

בחר 2 קטעים וענה על השאלות שאחריהם בגוף השאלון

חלק ד' – קטע לא מוכר.

20 נקודות

קרא בעיון וענה על השאלות שאחריהם בגוף השאלון

סה"כ 100 נקודות

לתשומת לבך!

- בכל מקום שבהנחיות כתוב בלשון זכר, הכוונה היא גם בלשון נקבה. על חלק א' ענה במחברת, על חלקים ב', ג', ד' בגוף השאלון.
- עם סיום הבחינה הכנס את השאלון לתוך כריכת המחברת, אך לפני זה רשום את מספר המחברת.

מספר המחברת

לרשותך 3 שעות

בהצלחה

חלק א – חיבור עברי (30 נקודות)

לפניך שישה נושאים. בחר אחד וכתוב במחברתך חיבור בהיקף של עמוד וחצי עד שני עמודים.

נושא מס' 1: תעודת הזהות שלי

הפילוסוף היווני הנודע סוקרטס, אמר: "דע את עצמך והפילוסופיה תרד אליך מהשמים".
כתוב חיבור על עצמך. מהם הגורמים אשר השפיעו ביותר על עיצוב אישיותך. (התייחס לתכונות אופי, משפחה, חברים, שכונה, מדינה, מקום עבודה, בית-ספר ועוד)

נושא מס' 2: תלבושת אחידה בבתי ספר – כן או לא?

שרת החינוך העלתה לדיון מחודש את נושא התלבושת האחידה בבתי הספר.
במדינת ישראל ישנם בתי ספר בהם קיים הנוהג כבר שנים רבות, לעומת זאת בבתי ספר אחרים החליטו כי אין מקום לנוהג זה בעידן המודרני.
כתוב חיבור ובו תציג את הנימוקים בעד ונגד תלבושת אחידה בבתי הספר. חווה דעתך.

נושא מס' 3: שתיית אלכוהול בקרב בני נוער

בתנ"ך בספר עמוס, כתוב: "ונטעו כרמים ושתו את יינם" (פרק ט' פס' י"ד)
שתיית יין ומשקאות חריפים היא תופעה עתיקת יומין, וכבר בתנ"ך מוזכרים מקרים של שתייה מופרזת ושיכרות.

כתוב חיבור ובו תסביר את הגורמים לתופעה, הסכנות הכרוכות בשתייה מרובה. מה ניתן לעשות כדי להתמודד עם הבעיה.

נושא מס' 4: אלימות במשפחה

בסיפור "לא היו לי חברים", מספר משה בוסקילה כי גדל במשפחה מרובת ילדים, לאביו היו בעיות פרנסה קשות, והעונש היחיד שהכיר היו מכות. כתוצאה מכך ברח מהבית והגיע לפשע.
על פי אמצעי התקשורת, התופעה של אלימות במשפחה בחברה הישראלית, הולכת ומתרחבת.
כתוב חיבור על הגורמים לתופעת האלימות במשפחה, הצע דרכים להתמודד עם תופעה זו.

נושא מס' 5: הטלוויזיה כאמצעי חינוכי

"חשיבות מיוחדת במינה נודעת להשפעות החינוכיות של אמצעי התקשורת ההמוניים על ילדים. נכונים הרבה יותר מן המבוגרים לקבל השפעתם של אמצעים אלו ואף נכונים להיות מושפעים מהם יותר מאשר המסגרות החינוכיות הרגילות (המשפחה ובית הספר)".

(מתוך: "חינוך ילדים מול אמצעי התקשורת: מעלות וחסרונות")

כתוב חיבור ובו תדון ביתרונות ובחסרונות של הטלוויזיה כאמצעי חינוכי.

נושא מס' 6: טוהר הנשק

"באמנת ז'נבה נקבע, כי אין לתקוף ללא אבחנה אזרחים חפים מפשע. בספר תדריך לשדה קרב נקבע, כי היות שלאדם יש בחירה מוסרית – אין לשחררו מאחיות להרג אנשים, אפילו אם פעל בהתאם להוראות הממונים עליו".

(מתוך: "משפטו של סגן קאלי")

כתוב חיבור ובו הסיבות שכל צבא חייב לנהוג על פי "טוהר הנשק". הצע דרכים להתמודד עם מקרים בהם חיילים מפירים את כללי "טוהר הנשק".

חלק ב – ניבים וביטויים (25 נקודות)

לפניך קטע לא ידוע הכולל ביטויים. קרא אותו והשב על 10 מתוך 11 השאלות שאחריו.
 הקף בעיגול את התשובה הנכונה ביותר על גבי טופס השאלון.

שפה היא אמצעי תקשורת בין אנשים, היא לובשת ופושטת צורה בהתאם לזמנים ולנסיבות. כך גם השפה העברית שהיא **צור מחצבתו**, של העם היהודי. העברית, שפת התנ"ך היא בת אלפי שנים אך, במשך שנות הגלות הרבות שעברו על העם היהודי היא **קפאה על שמריה**, ושימשה בעיקר לתפילות. אליעזר בן יהודה, **שיצאו לו מוניטין**, כמחדש השפה העברית, לקח על עצמו למצוא מילים עבריות למושגים לועזיים. כיום עושה זאת האקדמיה ללשון העברית, שהוקמה על פי חוק בכנסת בשנת 1953. אנשי האקדמיה ללשון העברית, עושים **לילות כימים**, על מנת להכניס מילים חדשות לשפה העברית שתחלפנה את המילים הלועזיות, הם **מחפשים בנרות** מילים שמצד אחד יתאימו לשפה, ומצד שני יוכלו להשתלב בשפה העכשווית. אך יש הטוענים כי, **לא אל הנער הזה התפללו**, והשפה העברית הפכה לתערובת של סלנג ושפות לועזיות.

במאבק על שימור השפה העברית, יש לתת את הדעת כי הציבור **אינו כחומר ביד היוצר**, ואי אפשר להכתיב לו כיצד לדבר. הוא אינו עשוי **מקשה אחת**, יש מגוון דעות בנושא: יש המקפידים לשמר ולטפח את השפה, ולעומתם יש הסבורים, כי שפה משמשת בעיקר לתקשורת ולכן, **יש להתיר את הרצועה**, ולתת לכל אדם להשתמש בשפה כפי שהוא רוצה.

אם האקדמיה ללשון העברית לא רוצה **לסתום את הגולל**, על מאמציה הרבים לשמר את השפה העברית, עליה **להקדים תרופה למכה**, ולצאת עם תוכנית מקיפה לשימור השפה, שתשלב בין הישן לחדש.

1. הביטוי "צור מחצבתו", פירושו:

- א. שורשיו של האדם, מקורותיו
- ב. אדם החוצב באדמה
- ג. שם מבטחו בדבר איתן ומוצק
- ד. אדם החוצב בצור כדי להוציא מים

2. הביטוי "קפאה על שמריה" פירושו:

- א. הקפאת שמרים
- ב. סובלת מקור
- ג. אינה מתקדמת
- ד. אפתה עם שמרים

3. הביטוי "יצאו לו מוניטין" פירושו:

- א. הביאו לו תועלת
- ב. נודע ברבים, התפרסם
- ג. יצא לרשות הרבים
- ד. פרסם מודעות בעיתון

4. הביטוי "עושים לילות כימים" פירושו :
 - א. בילו בלילות ובימים
 - ב. סבלו מנדודי שינה, לא הצליחו להירדם בלילה
 - ג. שקדו יומם ולילה, הפכו את הלילות לימים
 - ד. עושים בלילה את מה שצריכים לעשות ביום
5. הביטוי "מחפשים בנרות" פירושו :
 - א. מחפשים היטב
 - ב. מתחפשים לנרות
 - ג. חפשו נרות בארון
 - ד. בדקו שאין פגם בנרות
6. הביטוי "לא אל הנער הזה התפללו" פירושו :
 - א. בקשו מהנער שיתפלל למענם
 - ב. לא ציפו לדבר הזה
 - ג. התפללו לשלומו של הנער
 - ד. סמכו על הנער אך הוא הכזיב
7. הביטוי "כחומר ביד היוצר" פירושו :
 - א. כלים שהאומן יוצר
 - ב. חומר גלם לפני עיבוד
 - ג. צייתנות מוחלטת, חוסר עצמאות של אדם חסר אופי
 - ד. האמנות שמציג היוצר
8. הביטוי "מקשה אחת" פירושו :
 - א. קשה מבפנים ורך מבחוץ
 - ב. המקום בו גדלים אבטיחים
 - ג. מקשים במקלדת המחשב
 - ד. חבורת אנשים מגובשת, גוף אחיד ומוצק
9. הביטוי "להתיר את הרצועה" פירושו :
 - א. הכל מותר, איש הישר בעיניו יעשה
 - ב. הרצועה ברכב נקרעה
 - ג. הדיאטה הופסקה, מותר לאכול הכל
 - ד. הרצועה הותרה והכלב ברח
10. הביטוי "לסתום את הגולל" פירושו :
 - א. התגלגל סתם, ללא שימוש
 - ב. הוא גולל (סיפר) את סיפור חייו
 - ג. גללים של פרה
 - ד. חיסול, או ביטול מוחלט של דבר מה

11. הביטוי "להקדים תרופה למכה" פירושו :

- א. לתת מכות למי שלא לוקח תרופה
- ב. לתת תרופה לאדם בריא
- ג. להכין מראש אמצעי התגוננות מפני הסכנה העתידה לבוא
- ד. לתת תרופה, ולא לתת מכה

חלק ג – (20 נקודות)

לפניך ארבעה קטעים ואחריהם שאלות. בחר שני קטעים בלבד וענה על השאלות שאחריהם.
 ענה וסמן בגוף השאלון

קטע מס' 1

"מספר הנשים המועסקות בענף המחשבים בישראל גדל מאד בשנים האחרונות. הן מאיישות כיום כמחצית מכלל המשרות המקצועיות בענף זה, בעוד שלפני מספר שנים נחשבו מקצועות המחשב כעיסוק גברי לכל דבר, ונשים הסתפקו בתפקידי לוואי פשוטים יותר כמו קלדנות ועיבוד תמלילים. כיום תופסות יותר ויותר נשים משרות בתחומים המקצועיים כמו תכנות, ניתוח מערכות, ניהול פרויקטים, ניהול צוותים ואפילו ניהול יחידות מחשב. עם זאת, יש לציין כי מספרן של הנשים קטן ככל שהדרגה גבוהה יותר וחלקן בדרג הניהולי הבכיר הוא כמעט אפסי".

(מתוך "נשים ומחשבים")

1. פירוש המילה "מאיישות" בשורה 1 הוא :

- א. ממלאות תפקיד מסוים
- ב. מיואשות מהעבודה
- ג. כל התשובות נכונות
- ד. מנהלות בכירות

2. על פי הקטע, ניתן להבין כי :

- א. כיום נשים עוסקות בעיקר בקלדנות ועיבוד תמלילים
- ב. יותר נשים מועסקות בענף המחשבים, ורבות מהן מנהלות בכירות
- ג. יותר נשים מועסקות בענף המחשבים, אך יש מעט נשים בתפקידי ניהול
- ד. מספר הנשים המועסקות בענף המחשבים בישראל הוא אפסי

3. סמן נכון או לא נכון

- א. כיום הנשים מאיישות מחצית מכלל המשרות המקצועיות בענף המחשבים נכון/לא נכון
- ב. בישראל, נשים רבות הגיעו לדרגות ניהול בכירות בעולם המחשבים נכון/לא נכון
- ג. מספר הנשים בישראל שהגיעו לדרגה ניהולית בכירה, הוא קטן מאד נכון/לא נכון
- ד. על פי הקטע ניתן להבין כי, קל מאד לאישה להגיע לדרגת ניהול בכירה נכון/לא נכון

4. כתוב מה הן לדעתך, הסיבות שנשים בישראל לא מצליחות להגיע לדרגות ניהול בכירות בענף המחשבים. הבא לפחות שתי סיבות

קטע מס' 2

"מכאן שהשפעתם של תכני תקשורת, שאינם מיועדים בראש וראשונה לצרכיו של הילד, יש בהם משום ברכה וסכנה כאחת לגביו. הברכה כרוכה בכוחם של אמצעי התקשורת להרחיב את אופקיו של הילד, להפגישו עם תחומים מרובים של מציאות חדשה ולהעשיר את הידע שלו. הסכנה נובעת מן התכנים הקלוקלים העלולים להשפיע על טעמו התרבותי. יתרה מזו, חשיפה לא-סלקטיבית לתכנים עלולה לפעמים להפגישו בגיל רך עם חוויות הכרוכות באלימות או עם אירועים שאינם ברורים לו ולעורר בו **חרדות**".

(מתוך "חינוך הילדים מול אמצעי התקשורת")

1. המילה "חרדות", המופיעה בשורה 6 פירושה :

- א. שמחה
- ב. עצבות
- ג. פחדים
- ד. אהבות

2. על פי הקטע, הסכנות, בתכנים של אמצעי התקשורת הם :

- א. הילד עלול לקבל כאבי ראש כתוצאה מחשיפה לאמצעי התקשורת
- ב. להורים לא יהיה פיקוח על התכנים שהילד יהיה חשוף להם
- ג. חשיפה לא-סלקטיבית עלולה להפגיש אותו עם אלימות שתגרום לו פחד
- ד. כל התשובות נכונות

3. על פי הקטע, מטרת הכותב להציג :

- א. את הסיכונים שיש מצפייה רבה של ילדים בטלוויזיה
- ב. את היתרונות והחסרונות של השפעת אמצעי התקשורת, על התפתחות הילד
- ג. את הצורך של ילדים לבלות שעות רבות מול הטלוויזיה
- ד. את יתרונות התקשורת בהרחבת אופקיו של הילד

4. על פי הקטע, סמן נכון או לא נכון :

נכון/לא נכון	א. התכנים של התקשורת אינם מיועדים לצרכיו של הילד.
נכון/לא נכון	ב. אמצעי התקשורת אינם מרחיבים את האופקים של הילד.
נכון/לא נכון	ג. הטעם התרבותי של הילד ייפגם כתוצאה מתכנים קלוקלים
נכון/לא נכון	ד. הכותב חושב שיש מעלות וחסרונות בצפייה בטלוויזיה.

קטע מס' 3

"בטירונות היה קשה. בהתחלה לא הכיר שם אף אחד וגם למשמעת לא הסתגל: "לא היו לי חברים ממש ולא הייתה לי שפה משותפת איתם - כולם תלמידים ובני משקים. בהפסקות היו מדברים על ציוני הבגרות, על תכניות ללימודים בעתיד ואני העדפתי לשבת בצד ולשתוק. רק אחר כך, כשהתחלתי להכיר אותם, דיברתי. הם הקשיבו. היו חברה טובים. מבינים. חוץ מאשר ברגעים של לחץ, כשאף אחד לא הכיר את השני - בלילות שלא ישנו, כשכל אחד איבד את הצפון. אבל בשביל זה יש אימונים קשים: כדי לחשל אותך ולחסן אותך מפני מצבים כאלה ומצבים יותר קשים. כמו מלחמה, למשל..."

(מתוך "לא היו לי חברים")

1. משה בוסקילה, מספר כי, בטירונות התקשה להסתגל משום ש:
 - א. האימונים הצבאיים היו קשים מדי בשבילו
 - ב. המפקדים שהיו לו בטירונות היו קשוחים מדי
 - ג. לא היו לו חברים, והיה לו קשה להסתגל למשמעת
 - ד. לא לבש מדים
2. לדבריו של משה בוסקילה, יש צורך באימונים קשים בצבא:
 - א. כדי ללמד חיילים את תורת הלחימה
 - ב. כדי ללמוד להיות צייתן ולהישמע לפקודות
 - ג. כדי לשמור על שלומם של החיילים
 - ד. כדי שהחיילים יתחשלו ויהיו מוכנים למלחמה
3. בתחילת הטירונות לא היו למשה בוסקילה, חברים, מפני ש:
 - א. החיילים לא רצו קשר איתו, משום שבעבר היה פושע
 - ב. המפקדים אסרו עליו לדבר
 - ג. הוא בא מרקע שונה, ולא הייתה לו שפה משותפת עם האחרים
 - ד. החיילים האחרים לא הבינו אותו ולא הקשיבו לו
4. משה בוסקילה, מספר כיצד התקשה להסתגל למשמעת בצבא. כתוב לפחות שתי סיבות, מדוע נושא המשמעת הוא עניין כל כך חשוב בצבא

קטע מס' 4

"...מחשבה מהירה – והחוצה. רעיון צץ במוחו של נתן אלבז. הוא יצא מן האוהל ובשתי השניות שנותרו לו, ישליך את הרימון רחוק רחוק לאחת הפינות הרחוקות. וכך שתי שניות אחרי שפרץ זייס סבאג מן האוהל, זינק בעקבותיו נתן אלבז, כשהרימון ה"חיי" בידו. הכל קרה במהירות, הוא קרא בכל כוחו "רימון" וחיפש במהירות בצדדים, כדי למצוא שטח ריק אליו יוכל לזרוק את הרימון... לאן יזרוק את הרימון?...? (מתוך: "נתן אלבז")

1. מה מחליט נתן לעשות כאשר הרימון בידו?
 - א. לזרוק את הרימון למרכז המחנה ולהתפוצץ יחד עמו.
 - ב. לזרוק את הרימון לתעלה ולהתפוצץ עמו
 - ג. לזרוק את הרימון לתעלה ולהימלט על נפשו
 - ד. הוא התקשה להחליט מה לעשות ולכן הרימון התפוצץ באוהל
2. נתן חרף נפשו למען חבריו. מה גרם לו לעשות זאת?
 - א. אהבה עזה לחבריו
 - ב. השיחה עם המפקד שהביאה לתפנית ביחס לחבריו
 - ג. הוא הרגיש חובה מוסרית
 - ד. כל התשובות נכונות
3. משמעות המושג "אחוות לוחמים":
 - א. ערך שעליו מתחנכים חיילי צה"ל
 - ב. הרגשת בטחון ללוחם גם בשעות הקשות
 - ג. נכונות להסתכן למען חבר
 - ד. כל התשובות נכונות
4. כיצד בא לידי ביטוי הערך "אחוות לוחמים" בקטע זה? הבא דוגמאות:

חלק ד (20 נקודות)

לפניך קטע לא מוכר. קרא אותו והשב על השאלות שאחריו. סמן את תשובותיך בגוף השאלון.

שלום רב,

"לכל איש יש שם שנתן לו אלוהים ונתנו לו אביו ואמו" – כתבה המשוררת זלדה.

לכל אחד מקורבנות השואה – נשים, גברים וטף, היה שם. שמות פרטיים, שניתנו בידי ההורים ושמות משפחה הממשיכים את מורשת השושלת המשפחתית. המספר העצום של **הנספים** בשואה, שישה מיליון, הוא בלתי נתפס ועלול לטשטש את העובדה כי אבדן של כל יחיד הנו אבדן של עולם מלא. הקראת שמות **הנספים** ביום הזיכרון לשואה ולגבורה נועדה להשיב ל**נספים** את שמם, להנציחם כיחידים, כבני אנוש בעלי זהות. מטרתה לכבד את זכרם של הקורבנות ולהנציח את שמות **הנספים** שאין להם קרובי משפחה, לנסות להמחיש את הטרגדיה, לקרב את הדור הצעיר לנושא, למנוע את השכחת השואה ולהיאבק במכחישה ...

עם ישראל ידע תמיד לנצור, לזכור ולשמר את מורשתו ולהנחיל את הזיכרון הלאומי והאישי מדור לדור. אנו בני דור התקומה החיים במדינת ישראל, מחויבים להמשיך במצווה הזאת, להיות שותפים להנצחת קורבנות השואה על ידי מילוי דפי עד והקראת שמות **הנספים** "לכל איש יש שם" במסגרת אירועי יום הזיכרון לשואה ולגבורה. ביד ושם נאספים דפי העד עם שמות הנספים, המופקדים למשמרת עד בהיכל השמות. עד כה נאספו למעלה מ-3 מיליון שמות ...

(חלק ממכתב של אבנר שלו, יו"ר הנהלת יד ושם)

הערה: פירוש המילה **נספים** – מושמדים, מומתים, קורבנות
 פירוש המילה **מכחישה** (שורה 9) – טוענים שהדבר לא נכון

ענה על 5 מתוך השאלות הבאות, על ידי סימון עיגול סביב האות המציינת את התשובה הנכונה ביותר.

1. המילה "נספים" מופיעה בקטע 5 פעמים. למי הכוונה?
 - א. לאלה שמצאו את מותם בשואה
 - ב. לאלה ששרדו את השואה
 - ג. לאנשים שעלו לארץ לאחר השואה
 - ד. לאנשים שזוכרים את אלה שמתו בשואה
2. על פי מכתבו של אבנר שלו, המטרה של קריאת שמות הנספים ביום הזיכרון היא:
 - א. להנציח את הנספים שאין להם קרובי משפחה, ולזכור אותם כיחידים
 - ב. שעם ישראל כולו, יזכור את הנספים בשואה
 - ג. שאלה שלא חיו בתקופה זו יזכרו את קורבנות השואה
 - ד. כל התשובות נכונות
3. במכתבו כותב אבנר שלו, "להיאבק במכחישה". למי כוונתו?
 - א. לאנשים שלא היו בזמן השואה, ולא יודעים עליה דבר
 - ב. לאנשים שטוענים כי השואה הייתה טרגדיה גדולה לעם היהודי
 - ג. לאנשים הטוענים כי לא הייתה שואה
 - ד. לאנשים הרוצים לזכור את קורבנות השואה

4. מטרת הקראת שמות קורבנות הנאצים ביום הזיכרון היא:
- לכבד את זכר הקורבנות
 - להנציח את זכר הקורבנות
 - לקרב את הדור הצעיר לנושא
 - כל התשובות נכונות
5. כיצד, לדעת המחבר, יש להנציח את קורבנות השואה?
- על ידי מילוי דפי עד
 - על ידי הקראת שמות הנספים בכל ימות השנה
 - תשובות א ו-ד נכונות
 - בעצרת המרכזית ביום הזיכרון יקריאו את שמות הנספים
6. על פי הקטע, כמה דפי עד נאספו עד כה ביד ושם?
- ששה מיליון שמות
 - שני מיליון שמות
 - מיליון שמות
 - שלושה מיליון שמות

ההצחה